

GEORGIADIS v. GRCIJA

(Eur. Court H.R., 29. 5. 1997, Reports 1997-III)

1. - 5. [...]

6. G. Georgiadis, [vlagatelj pritožbe], je bil rojen leta 1963 in živi v Atenah.

7. 3. januarja 1989 je bil s strani Krščanske verske skupnosti Jehovinih prič Grčije imenovan za duhovnika za prefekturi Karditso in Larisso. [...]

8. Vlagatelj pritožbe je 11. septembra 1991 Nabornemu uradu v Serresu poslal vlogo, v kateri je prosil, naj ga oprostito vojaške službe v skladu z zakonom, ki tako pravico zagotavlja vsem duhovnikom „priznanih veroizpovedi“. 17. septembra je Naborni urad vlogo zavrnil z obrazložitvijo, da veroizpoved Jehovovih prič ni „priznana veroizpoved“.

9. 7. oktobra je vlagatelj pritožbe podal vlogo nabornemu direktorju pri Glavnem štabu za narodno obrambo. Ta je bila 18. decembra zavrnjena z obrazložitvijo, da vlagatelj pritožbe ni duhovnik „priznane veroizpovedi“. Istega dne je Naborni urad vlagatelju pritožbe ukazal, naj se 20. januarja 1992 javi na dolžnost v učnem centru v Nauplii.

10. Kot mu je bilo ukazano, se je vlagatelj pritožbe zgledal v centru v Nauplii, ni pa se hotel pridružiti svoji enoti, sklicujoč se na status duhovnika „priznane veroizpovedi“. Pod predpostavko, da je g. Georgiadis s tem storil kaznivo dejanje neizpolnitve ukaza, je vojaški poveljnik učnega centra do obravnave zanj odredil pripor v disciplinski enoti in ukazal predhodno preiskavo o dejstvih. [...]

11. Vlagatelj pritožbe je 13. februarja pred Vrhovnim upravnim sodiščem sprožil postopek za razveljavitev sklepa nabornega direktorja z dne 18. decembra 1991.

12. 16. marca 1992 je Stalno vojaško sodišče v Atenah, sestavljeno iz enega vojaškega sodnika in štirih navadnih vojaških častnikov, pregledalo kazenske obtožbe zoper g. Georgiadisa. [...] Vlagatelj pritožbe je bil oproščen, ker „ni šlo za dejanje neizpolnitve ukaza“, saj g. Georgiadis kot duhovnik „priznane veroizpovedi“ ni bil obvezan opravljati vojaške službe.

13. Vlagatelj pritožbe je bil nemudoma izpuščen, toda ponovno mu je bilo ukazano, naj se zaradi vojaške dolžnosti 4. aprila zgleda v centru v Nauplii. G. Georgiadis se je res zgledal v centru, kjer so mu ukazali, naj se pridruži oboroženim silam. Ko je odklonil, je bil ponovno obtožen neizpolnitve ukaza in priprt. [...]

14. 8. maja je Stalno vojaško sodišče v Atenah pregledalo nove kazenske obtožbe zoper vlagatelja pritožbe. [...] Zaradi dvoma v njegov namen storiti kaznivo dejanje neizpolnitve ukaza je bil oproščen. Naslednja odredba je bila priložena sodbi sodišča in prebrana skupaj z njo: „Vlagatelju pritožbe se ne prizna nikakršna odškodnina za pripor do sojenja, ker je bil priprt zaradi lastne velike malomarnosti.“

15. Vlagatelj pritožbe je bil nemudoma izpuščen iz zapora v Avloni, dano mu je bilo dovoljenje za odhod, ukazano pa mu je bilo, naj se 22. maja 1992 zaradi vojaške dolžnosti zgleda v centru v Nauplii. Ukazano mu je bilo, naj se pridruži svoji enoti. Ko je to zavrnil, je bil obtožen neizpolnitve ukaza in priprt.

16. 7. julija je Vrhovno upravno sodišče razveljavilo sklep nabornega direktorja z dne 18. decembra 1991 z obrazložitvijo, da so Jehove priče „priznana veroizpoved“ in da upravni organi niso izpodbijali dokazov o njegovem statusu duhovnika te veroizpovedi.

17. 27. julija 1992 je bil g. Georgiadis začasno izpuščen na podlagi sklepa Stalnega vojaškega sodišča v Solunu. [...]

18. 10. septembra je isto sodišče pregledalo kazenske obtožbe zoper njega. [...] Vlagatelj pritožbe je bil oproščen, ker ni imel namena storiti kaznivo dejanje neizpolnitve ukaza. Naslednja odredba je bila priložena sodbi sodišča in prebrana skupaj z njo: „Vlagatelju pritožbe se ne prizna nikakršna odškodnina za pripor do sojenja, ker je bil priprt zaradi lastne velike malomarnosti.“

18. - 22. [...]

23. G. Georgiadis se je 27. februarja 1993 pritožil Komisiji, da ni bil deležen poštenega obravnavanja pri odločanju o odškodnini za neupravičeni pripor pred sojenjem. [...]

25. Na obravnavi je vlagatelj pritožbe od sodišča zahteval, naj v njegovem primeru ugotovi kršitev 1. odstavka 6. člena in 13. člena Konvencije.

26. [...]

27. G. Georgiadis trdi, da v primeru, ko pripor sledi obsodbi, ki je po pritožbi razveljavljena, odškodninski zahtevek ureja civilno pravo: mogoče ga je prenesti, podedovati ali drugače razpolagati z njim na podlagi mehanizmov civilnega prava. Po njegovem mnenju ni relevantno, da je sodni organ vojaško sodišče, ki sodi v javnopravnem postopku, temveč je civilno sodišče tisto, ki odloča o višini odškodnine. V pričujočem primeru naj bi postopek za določanje odškodnine za odvzeto prostost vključeval „odločanje o njegovih civilnih pravicah“ v smislu 1. odstavka 6. člena.

28. - 29. [...]

30. Glede na načela, uveljavljena v sodni praksi (med drugim glej Zander v. Švedska 25. 11. 1993, in Kerojärvi v. Finska 19. 7. 1995), mora Sodišče dognati predvsem, ali je šlo za spor glede „pravice“, o kateri lahko rečemo, da je priznana po domačem pravu, in ali je bil izid postopka neposredno odločilen za sporno pravico.

31. Vlada trdi, da vlagatelj pritožbe odškodninskega zahtevka sploh ni uveljavljal. Sodišče ne vidi vzroka za tako proceduralno dejanje, saj so odločitve vojaškega sodišča proprio motu in imajo dokončni značaj.

Šlo je torej za „spor“ v smislu 1. odstavka 6. člena.

32. Sodišče nadalje opazuje, da ne glede na svoj značaj po domačem pravu 2. odstavek 533. člena Zakona o kazenskem postopku določa, da ima oseba, ki je bila oproščena, za odvzeto prostost pravico zahtevati odškodnino. Prvi odstavek 535. člena pa po drugi strani pravice do odškodnine ne omogoča osebam, ki so „naklepno ali iz velike malomarnosti“ same odgovorne za pripor. Nazadnje, po 2. odstavku 536. člena sklepi glede obveznosti države, da plača odškodnino, ne morejo biti izpodbijani samostojno.

33. [...] Ni mogoče zanikati, da je bil izid postopka po 533. členu neposredno odločilen za ugotavljanje pravice do odškodnine g. Georgiadisa.

34. Potrebno je še ugotoviti, ali je mogoče tako pravico obravnavati kot „civilno“ pravico, kot trdi vlagatelj pritožbe.

Glede tega Sodišče opozarja, da pojma „civilnih pravic in obveznosti“ ne moremo razlagati zgolj glede na domače pravo države stranke in da se 6. člen § 1. uporablja neodvisno od statusa strank, kakor tudi od zakonodaje, ki določa, kako se odloča o sporu in kateri organ ima v zadevi pristojnost (glej med drugim Barona v. Portugalska, 8. 7. 1987).

35. Čeprav predstavlja pogoj za uporabo 533. člena Zakona o kazenskem postopku, to je pripor, ki mu sledi oprostitev, javnopravni problem, je pravica do odškodnine, kot jo ustvarja ta predpis, po svoji naravi civilnega značaja. Ta zaključek potrjujejo njene tipične zasebno-pravne značilnosti, ki jih Vlada ne zanika, kakor tudi dejstvo, da o natančni višini odškodnine odločajo civilna sodišča.

36. - 38. [...]

39. Vlada je izjavila, da ni vlagatelj pritožbe podal nobene zahteve za odškodnino. Zato naj dolžnost sodišča poslušati njegove argumente in jih izpodbiti v obrazloženem sklepu ne bi obstajala. 1. odstavek 6. člena naj torej ne bi bil prekršen.

40. Mi menimo drugače. Sodišče glede vprašanja odškodnine ne bi smelo izdati nobenega sklepa, če vlagatelju pritožbe ni dalo možnosti posredovati svojih argumentov o zadevi. Postopek, v katerem se odloča o civilnih pravicah, ne da bi se strankam sploh dalo besedo, ne more biti združljiv s 1. odstavkom 6. člena. Poleg tega je g. Georgiadisu proprio motu sklep Stalnega vojaškega sodišča preprečil, da bi sam podal kakršnokoli vlogo. Še več, ni mu bilo omogočeno, da bi ta sklep izpodbijal.

41. Glede zatrjevanega pomanjkanja primernih razlogov v sklepih vojaških sodišč je treba ugotoviti, da sta se sodišči pri razbremenitvi odgovornosti države za pripor g. Georgiadisa sklicevali na njegovo lastno „veliko malomarnost“. Pri tem sta ponovili besedilo 2. odstavka 533. člena.

42. [...]

43. [...] Pomanjkanje določnosti pojma „velika malomarnost“, ki vključuje ugotovitve o dejstvih, je od sodišč zahtevalo, da podata bolj natančne razloge, še posebej zato, ker so bila njuna odkritja odločilna za vlagateljevo pravico do odškodnine.

Sodišče zato zaključuje, da je prišlo do kršitve 1. odstavka 6. člena.

44. [...]

45. Glede na naša odkritja glede 1. odstavka 6. člena se Sodišču primera ne zdi potrebno preučiti v luči 13. člena.